

Konjunkturbarometern September 2019

Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet under Finansdepartementet. Vi gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Vi analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I **Konjunkturbarometern** publicerar vi varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten.

I **Lönebildningsrapporten** analyserar vi varje år de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Vi publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna **Specialstudier**, **Working paper**, **PM** och remissvar.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från vår webbplats, www.konj.se. Statistik och data hittar du på www.konj.se/statistik.

Förord

I Konjunkturbarometern presenteras resultaten från Konjunkturinstitutets undersökning av företagens respektive hushållens syn på ekonomin. Till rapporten för september har företagens svar samlats in 30 augusti–18 september. Hushållens svar har samlats in 1–15 september.

I Konjunkturinstitutets statistikdatabas finns alla resultat från Konjunkturbarometern tillgängliga som tidsserier.

Konjunkturbarometern tas fram under ledning av enhetschef Maria Billstam.

Stockholm september 2019

Urban Hansson Brusewitz
Generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning.....	5
Företag	7
Totala näringslivet.....	7
Tillverkningsindustri.....	8
Bygg- och anläggning.....	9
Detaljhandel.....	10
Tjänstesektorn.....	12
Hushåll	14

Sammanfattning

Barometerindikatorn föll ytterligare i september, dock marginellt, från 95,0 i augusti till 94,6. Indikatorn har därmed fallit 16,7 enheter det senaste året och pekar sedan ett antal månader tillbaka på ett svagare stämningläge än normalt i ekonomin.

De senaste månadernas fall i konfidensindikatorn för tillverkningsindustrin bromsade in och indikatorn vände istället upp med en dryg enhet. Den ligger dock fortsatt något under det historiska genomsnittet vilket förklaras av industriföretagens dämpade produktionsplaner.

Konfidensindikatorn för bygg- och anläggning steg något i september, till en nivå strax över det historiska genomsnittet. Uppgången förklaras av starkare signaler från företagen inom anläggningsverksamhet medan konfidensindikatorn för husbyggnad ligger kvar i nivå med det historiska genomsnittet.

Detaljhandelns konfidensindikator steg i september och pekar på ett sammantaget starkare läge än normalt. Signalerna är positiva från handel med motorfordon och dagligvaruhandel medan sällanköpshandlarna är något mer dämpade.

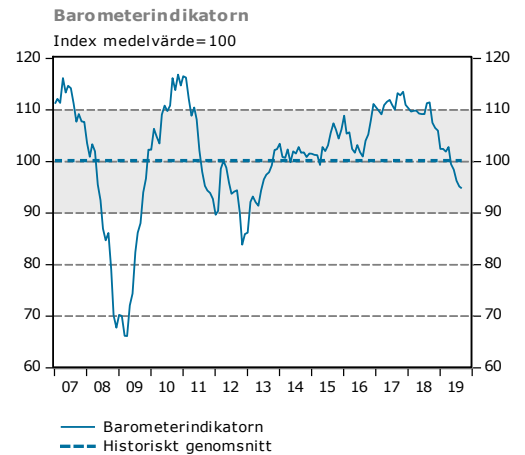
Konfidensindikatorn för tjänstesektorn föll något i september och fortsätter att peka på ett jämförelsevis svagt stämningläge. Samtliga i indikatorn ingående frågor bidrog till nedgången. Efterfrågan uppges förvisso ha ökat de senaste månaderna och den egna verksamheten bedöms ha förbättrats, men i mindre utsträckning än normalt. Även förväntningarna på efterfrågeutvecklingen de kommande månaderna är jämförelsevis låga.

Hushållens konfidensindikator föll till den lägsta nivån sedan december 2012. Mest har synen på den svenska ekonomin försvagats. Makroindex har fallit rejält de senaste två månaderna och pekar nu på en betydligt mer pessimistisk syn på den svenska ekonomin än normalt. Förväntningarna på arbetslösheten bidrog mest på nedåtsidan.

Tabell 1 Indikatorer i Konjunkturbarometern

Index medelvärde=100

	jul 2019	aug 2019	sep 2019	Diff	Läget
Barometerindikatorn	96,1	95,0	94,6	-0,4	-
Konfidensindikatorer					
Tillverkningsindustri	96,3	95,6	96,7	1,1	-
Bygg- & anläggning	102,8	100,9	101,8	0,9	+
Detaljhandel	102,7	101,7	105,6	3,9	+
Tjänstesektorn	95,8	96,1	94,6	-1,5	-
Hushåll	96,8	93,3	90,6	-2,7	-
Mikroindex hushåll	100,1	97,6	95,1	-2,5	-
Makroindex hushåll	94,0	89,4	85,5	-3,9	--

Barometerindikatorn

mäter det aktuella stämningläget i den svenska ekonomin genom att sammanfatta resultaten från företags- och hushållsbarometern.

Konfidensindikatorer

används för att sammanfatta situationen och förväntningarna i en viss bransch eller sektor.

Mikroindex

sammanfattar hushållens syn på sin egen ekonomi.

Makroindex

sammanfattar hushållens syn på svensk ekonomi.

Läget

- ++ mycket starkare än normalt
- + starkare än normalt
- = ungefär som normalt
- svagare än normalt
- mycket svagare än normalt

Nettotal

är skillnaden mellan andelen respondenter som svarat till exempel ökat respektive minskat eller bättre respektive sämre på en fråga.

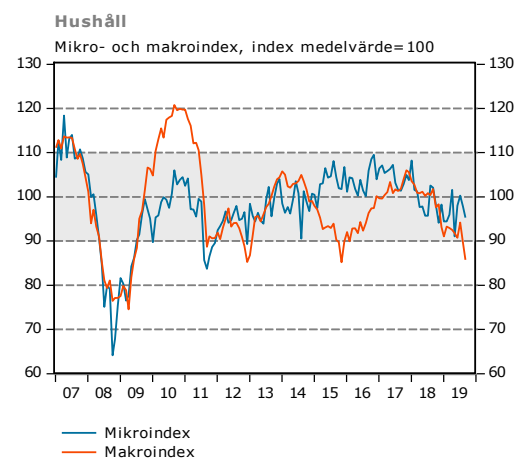
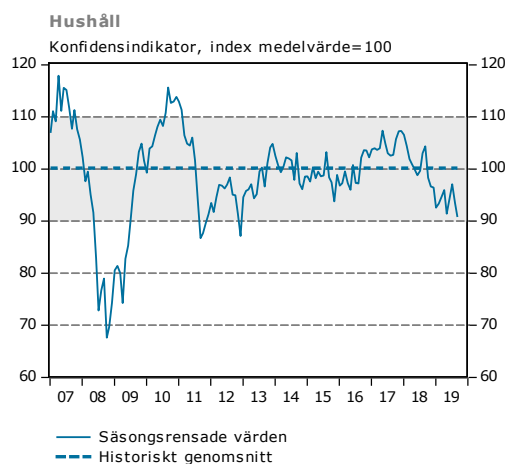
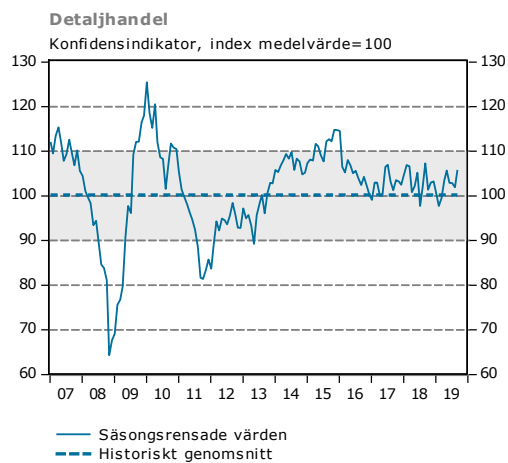
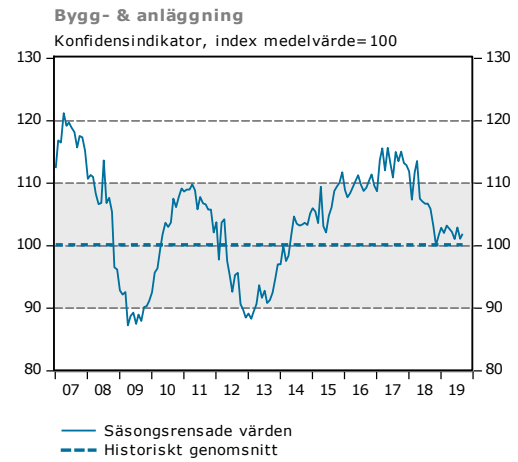
Säsongsrensade och utjämnade tidsserier

Säsongsrensning görs för att justera för regelbundet återkommande variationer under året. En utjämnad tidsserie visar på en mer långsiktig utveckling och tar bort brus i högre grad än den säsongsrensade serien. Alla diagram i Konjunkturbarometern visar säsongsrensade tidsserier om inget annat anges.

Revideringar

Indikatorerna revideras varje månad när tidsserierna säsongsrensas.

Läs mer om begrepp och metoder i metodboken för Konjunkturbarometern:
www.konj.se/metodbok

Företag

Totala näringslivet

SYNEN PÅ EFTERFRÅGELÄGET FORTSATT NÅGOT MER POSITIV ÄN HISTORISKT

Konfidensindikatorn för hela näringslivet sjönk ytterligare något i september på grund av svagare signaler från företagen i tjänstesektorn. Indikatorns nivå pekar på ett sammantaget mer dämpat stämningsläge än normalt i näringslivet.

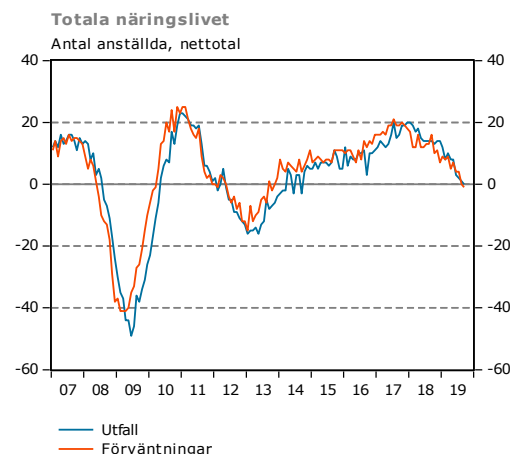
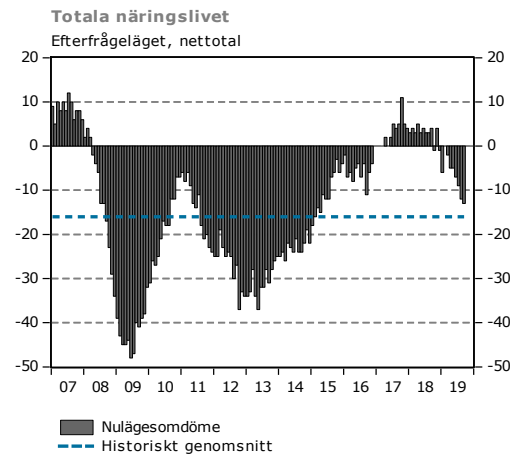
Företagens omdömen om rådande efterfrågeläge har haft en nedåtgående trend på bred front under året. Även i september dämpades omdömena något, men överstiger fortsatt det historiska genomsnittet. Antalet anställda uppges sammantaget ha varit oförändrat de senaste månaderna och anställningsplanerna indikerar ungefär oförändrad sysselsättning även de närmast kommande månaderna. Inom tillverkningsindustrin aviserar dock en betydande andel av företagen att de avser dra ner på antalet anställda medan övriga sektorer signalerar om en viss ökning av personalstyrkan.

Tabell 2 Totala näringslivet

Indikator och säsongsrensade netttotal

	Medel	jul 2019	aug 2019	sep 2019	Läget
Konfidensindikator	100	96,8	96,5	96,2	-
Efterfrågeläge	-16	-9	-12	-13	+
Antal anställda, utfall	-2	2	1	0	+
Antal anställda, förväntningar	-1	4	0	-1	=

Anmärkning. Konfidensindikatorn för totala näringslivet är en sammanvägning av konfidensindikatorerna för bygg- och anläggning, tillverkningsindustri, handel och tjänstesektor. Den beräknas alltså inte utifrån de enskilda frågorna i tabellen ovan. Vikterna som används för att väga samman konfidensindikatorerna är andra än de som används vid beräkning av Barometerindikatorn.

Tillverkningsindustri

MINSKAD ORDERINGÅNG OCH DÄMPADE PRODUKTIONSPLANER

De senaste månadernas fall i konfidensindikatorn för tillverkningsindustrin bromsade in i september och indikatorn steg istället en dryg enhet. Den ligger dock kvar på en nivå något under det historiska genomsnittet. Svagast signaler kommer från insatsvaruindustrin där företagen rapporterar om ett betydligt svagare läge än normalt, medan konsumtionsvaruindustrin är den enda del av industrin som vittnar om ett mycket starkt läge. Den jämförelsevis låga nivån på den samlade konfidensindikatorn förklarar av företagens ovanligt dämpade produktionsplaner.

Tabell 3 Konfidensindikator och ingående frågors bidrag

Bidrag till indikatorns avvikelse från 100

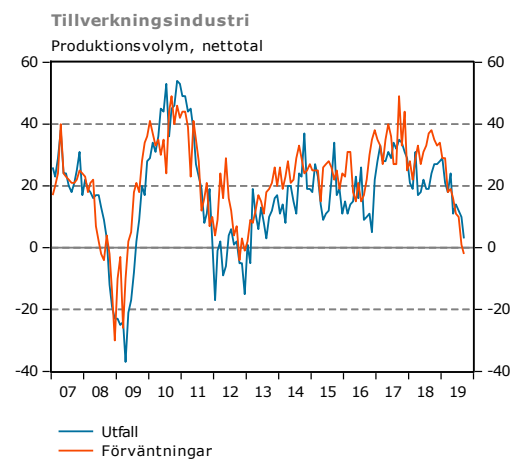
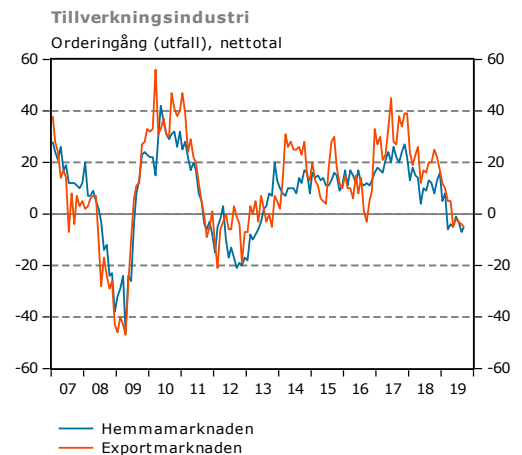
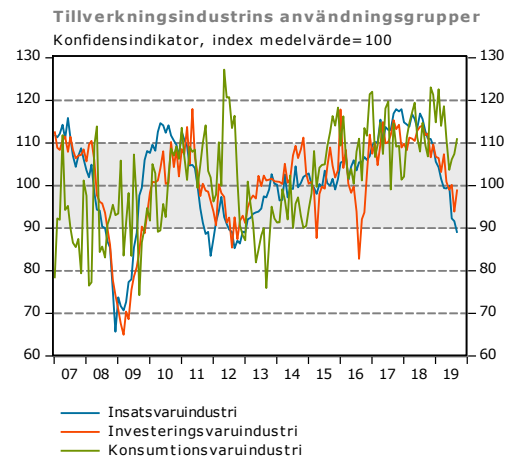
	jul 2019	aug 2019	sep 2019	Diff
Konfidensindikator	96,3	95,6	96,7	1,1
Orderstock, nulägesomdöme	1,5	0,5	1,2	0,7
Färdigvarulager, nulägesomdöme	-1,5	1,6	3,0	1,4
Produktionsvolym, förväntningar	-3,7	-6,5	-7,5	-1,0

Anm. På grund av avrundning summerar bidragen inte alltid exakt till avvikelsen.

Industriföretagen rapporterar om en viss minskning av orderingen de senaste tre månaderna, på både hemma- och exportmarknaden. En stor andel företag uppger dock att den nuvarande orderstocken är lagom stor. Produktionsvolymen uppges sammantaget ha varit i det närmaste oförändrad de senaste månaderna och produktionsplanerna för kommande tre månader pekar, efter ett antal månaders rejäla nedjusteringar, på ungefär oförändrad produktionsvolym även framöver. Det innebär att planerna är betydligt svagare än normalt.

Företagen rapporterar om en viss minskning av antalet anställda de senaste månaderna. Anställningsplanerna pekar dock på mer omfattande neddragningar än normalt de närmaste tre månaderna.

Företagens samlade förväntningar på försäljningsprisernas utveckling framöver pekar på ungefär oförändrade priser de närmaste månaderna.

Tabell 4 Tillverkningsindustri

Säsongrensade nettotal

	Medel	jul 2019	aug 2019	sep 2019	Läget
Utfall och nuläge					
Produktionsvolym	16	12	10	3	-
Orderingång hemmamarknad	6	-3	-7	-5	-
Orderingång exportmarknad	12	-3	-4	-5	-
Orderstock, nulägesomdöme	-15	-9	-13	-10	+
Exportorderstock, nulägesomdöme	-9	-8	-13	-8	+
Färdigvarulager, nulägesomdöme	13	16	9	6	+
Antal anställda	-7	-4	-7	-5	+
Förväntningar och planer					
Produktionsvolym	22	10	1	-2	--
Försäljningspriser hemmamarknad	9	6	2	1	-
Försäljningspriser exportmarknad	2	1	-1	-2	-
Antal anställda	-11	-9	-21	-24	-

Bygg- och anläggning

ANLÄGGNINGSFÖRETAGEN PLANERAR ATT NYANSTÄLLA

Konfidensindikatorn för bygg- och anläggningsverksamhet steg något i september, till en nivå strax över det historiska genomsnittet. Uppgången förklaras av starkare signaler från företagen inom anläggningsverksamhet. Konfidensindikatorn för husbyggande ligger kvar i nivå med det historiska genomsnittet.

Tabell 5 Konfidensindikator och ingående frågors bidrag

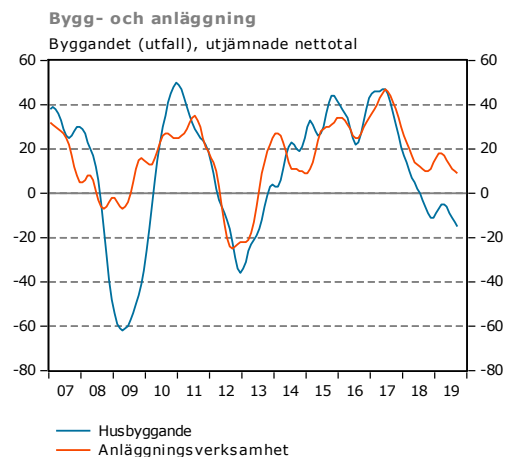
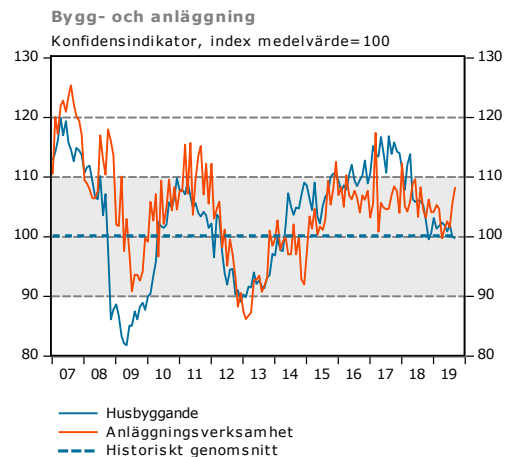
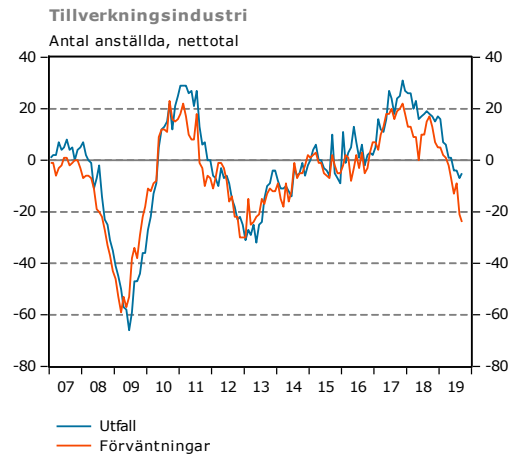
Bidrag till indikatorns avvikelse från 100

	jul 2019	aug 2019	sep 2019	Diff
Konfidensindikator	102,8	100,9	101,8	0,9
Orderstock, nulägesomdöme	1,2	1,1	1,6	0,5
Antalet anställda, förväntningar	1,5	-0,1	0,2	0,3

Anm. På grund av avrundning summerar bidragen inte alltid exakt till avvikelserna.

Det samlade omdömet om orderstockarnas storlek i nuläget har stärkts rejält bland anläggningsföretagen, vilket är en av förklaringarna till att den samlade indikatorn för hela bygg- och anläggningsverksamhet steg. Husbyggarnas orderstocksomdömen dämpades samtidigt något och ligger nu i nivå med det historiska genomsnittet.

Byggandet uppges sammantaget ha minskat de senaste tre månaderna. Det är dock bara husbyggarna som redovisar en

nedgång medan anläggningsföretagen rapporterar om fortsatt ökad byggproduktion. Bland husbyggarna bedöms såväl otillräcklig efterfrågan som arbetskraftsbrist vara det främsta hindret för ökat byggande. Företagen förväntar sig dock ingen ökning av antalet anställda de närmaste tre månaderna. Inom anläggningsverksamhet är arbetskraftsbrist det främsta hindret för en ökad produktion och planerna är att öka antalet anställda de närmaste månaderna. Ett av fyra anläggningsföretag uppger dock att det inte finns något hinder för ett ökat byggande.

Byggandet väntas sammantaget öka de närmaste månaderna och särskilt husbyggarna har skruvat upp sina förväntningar. Förväntningarna på orderingen är optimistiska bland både hus- och anläggningsföretag.

Anbudspriserna har sänkts något de senaste tre månaderna och företagens förväntningar pekar på fortsatta prissänkningar även de kommande tre månaderna.

Tabell 6 Bygg- och anläggning

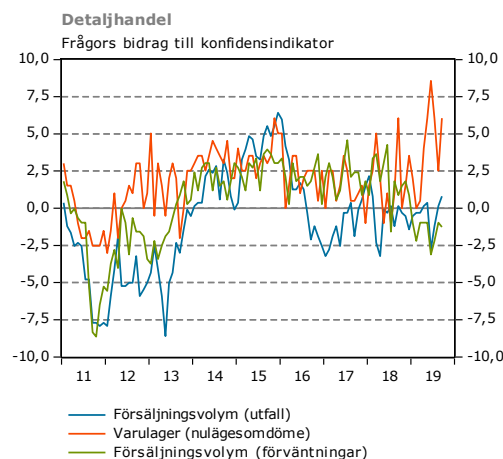
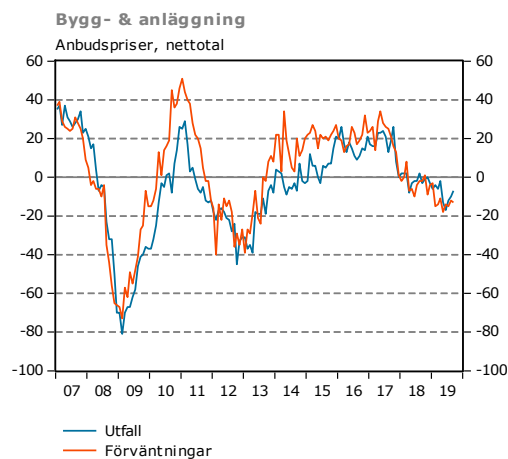
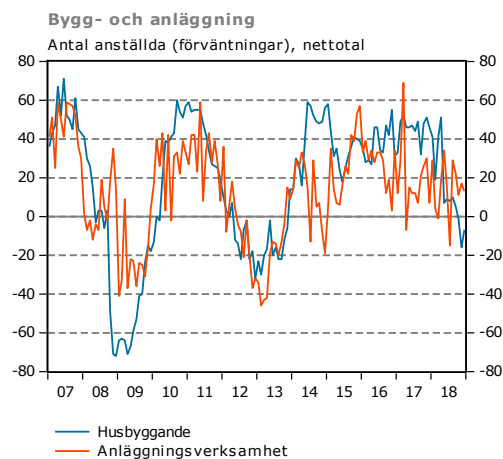
Säsongrensade netttotal

	Medel	jul 2019	aug 2019	sep 2019	Läget
Utfall och nuläge					
Byggandet	7	-10	-7	-6	-
Anbudspriser	-5	-12	-10	-7	-
Orderstock, förändring	5	-24	-16	-6	-
Orderstock, nulägesomdöme	-25	-17	-18	-15	+
Antal anställda	-2	2	-11	3	+
Förväntningar och planer					
Byggandet	12	-10	2	15	+
Anbudspriser	0	-15	-12	-13	-
Orderstock	11	10	8	14	+
Antal anställda	4	13	3	5	+

Detaljhandel

ÖKAD SYSSELSÄTTNING INOM DAGLIGVARUHANDELN

Konfidensindikatorn för detaljhandeln steg 3,9 enheter i september, från 101,7 till 105,6. Inom dagligvaruhandeln och handel med motorfordon har läget stärkts, till skillnad mot sällanköps-handeln vars konfidensindikator backade med 1,0 enhet. Av de ingående frågorna i indikatorn beror ökningen huvudsakligen på att missnöjet med varulagren återigen minskat.

Tabell 7 Konfidensindikator och ingående frågors bidrag

Bidrag till indikatorns avvikelse från 100

	jul 2019	aug 2019	sep 2019	Diff
Konfidensindikator	102,7	101,7	105,6	3,9
Försäljningsvolym, utfall	-1,2	0,1	0,8	0,7
Varulager, nulägesomdöme	6,0	2,5	6,0	3,5
Försäljningsvolym, förväntningar	-2,2	-1,0	-1,3	-0,3

Anm. På grund av avrundning summerar bidragen inte alltid exakt till avvikelsen.

Försäljningsvolymen uppges sammantaget ha ökat i något större utsträckning än normalt de tre senaste månaderna. Bakom ökningen står företagen inom dagligvaruhandeln och sällanköps-handeln. Förväntningarna på kommande månaders försäljning är däremot inte lika ljusa och med undantag för dagligvaruhandeln ligger förväntningarna något under det normala.

Detaljhandelns samlade omdöme om nuvarande försäljnings-situation blev något mer positivt i september. Däremot förväntar sig något färre företag än normalt en förbättrad försäljningssitu-ation på sex månaders sikt.

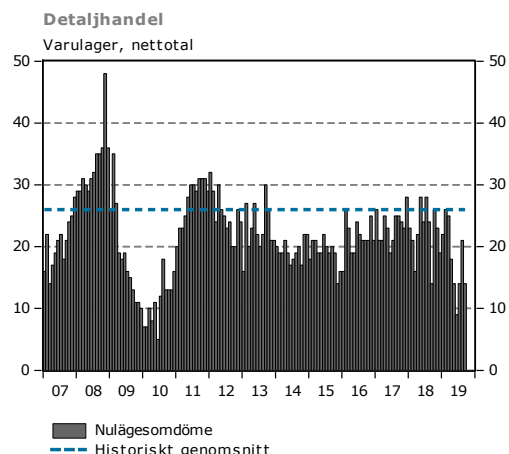
Inköpen av varor väntas öka de närmaste månaderna samti-digt som företagen förväntar sig kunna höja försäljningspriserna i större utsträckning än normalt.

Antalet anställda uppges sammantaget ha ökat något de tre senaste månaderna. Företagen inom dagligvaruhandeln rapporte-rar om en jämförelsevis stark sysselsättningsutveckling. Nettota-let är det högsta sedan mars 2001. Anställningsplanerna pekar på en viss sysselsättningsstillväxt även de kommande tre månaderna.

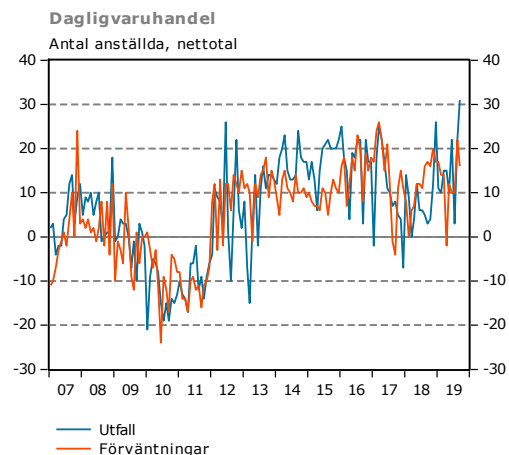
Tabell 8 Detaljhandel

Säsongsrensade netttotal

	Medel	jul 2019	aug 2019	sep 2019	Läget
Utfall och nuläge					
Försäljningsvolym	26	21	27	30	+
Nuvarande försäljningssituation	3	10	9	13	+
Varulager, nulägesomdöme	26	14	21	14	++
Antal anställda	3	0	7	9	+
Förväntningar och planer					
Försäljningsvolym	40	33	37	36	-
Försäljningspriser	12	28	28	24	+
Inköp av varor	17	11	6	23	+
Antal anställda	2	6	5	5	+
Försäljningssituation om 6 mån	44	40	39	37	-

Detaljhandeln definieras som:

Handel med motorfordon (SNI 45) +
Dagligvaruhandel (SNI 47.11 + 47.2) +
Sällanköpshandel (SNI 47.19 + 47.4-9) +
Detaljhandel med drivmedel (SNI 47.3)

Tjänstesektorn

TJÄNSTEFÖRETAGEN ALLT DYSTRARE

Konfidensindikatorn för tjänstesektorn föll med 1,5 enheter i september. Totalt har indikatorn fallit med drygt 11 enheter det senaste året, från klart över till klart under det historiska genomsnittet. Förväntningarna på hur efterfrågan på företagets tjänster kommer att utvecklas de kommande månaderna var den fråga som bidrog mest till fallet. Såväl synen på hur efterfrågan som hur företagets egen verksamhet utvecklats de senaste månaderna bidrog nedåt. Alla frågor som ingår i konfidensindikatorn bidrar till att indikatorn understiger det historiska genomsnittet.

Tabell 9 Konfidensindikator och ingående frågors bidrag

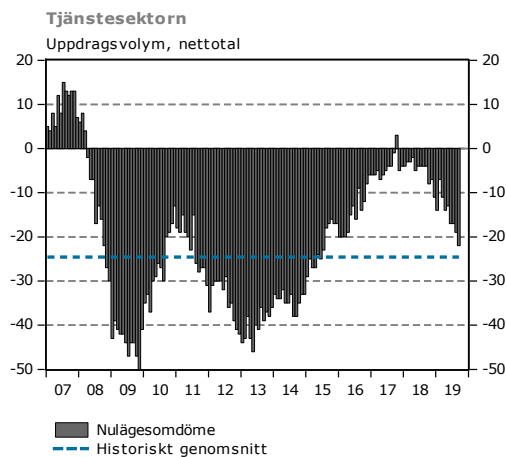
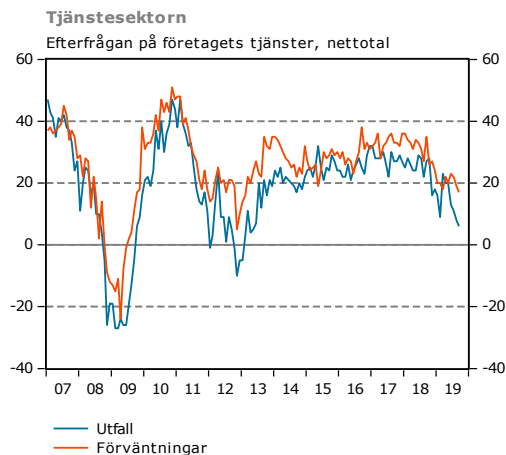
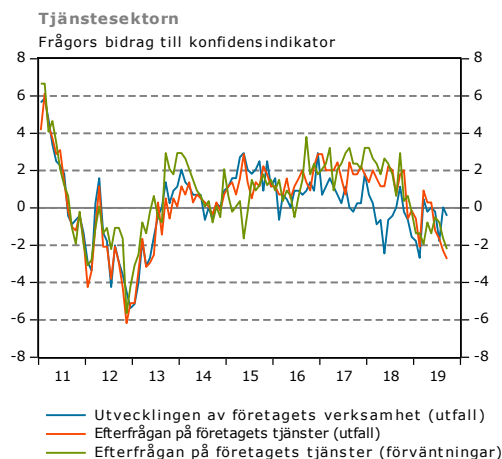
Bidrag till indikatorns avvikelse från 100

	jul 2019	aug 2019	sep 2019	Diff
Konfidensindikator	95,8	96,1	94,6	-1,5
Företages verksamhet, utfall	-1,8	0,0	-0,4	-0,4
Efterfrågan, utfall	-1,7	-2,3	-2,7	-0,4
Efterfrågan, förväntningar	-0,8	-1,6	-2,2	-0,6

Anm. På grund av avrundning summerar bidragen inte alltid exakt till avvikelsen.

Det samlade omdömet om storleken på ineliggande uppdrag har försämrats ytterligare. Omdömet är därmed det mest negativa sedan 2015, även om det fortfarande är något mindre negativt än normalt. Antalet anställda uppges ha varit ungefär oförändrat de senaste månaderna och planerna för de kommande månaderna pekar inte heller på någon betydande förändring av sysselsättningen.

Företagen rapporterar sammantaget om ökade priser, i något större utsträckning än de gjorde föregående månad. Samtidigt förväntar sig företagen att kunna öka priserna i något lägre utsträckning än normalt de kommande månaderna.

Tabell 10 Tjänstesektorn

Säsongrensade nettotal

	Medel	jul 2019	aug 2019	sep 2019	Läget
Utfall och nuläge					
Företagets verksamhet	22	12	20	18	-
Efterfrågan	18	11	8	6	-
Uppdragsvolym, nulägesomdöme	-25	-17	-19	-22	+
Försäljningspriser	4	9	7	11	+
Antal anställda	2	1	2	0	-
Förväntningar och planer					
Efterfrågan	25	22	19	17	-
Försäljningspriser	10	9	5	5	-
Antal anställda	7	7	7	3	-

Hushåll

PESSIMISTISK SYN PÅ SVENSK EKONOMI

Hushållens konfidensindikator föll för andra månaden i rad till den lägsta nivån sedan december 2012. Samtliga ingående frågor bidrog till nedgången förutom inställningen till kapitalvaruinköp i nuläget som i stället förbättrades marginellt. Nettotalet för frågan om hushållens syn på den svenska ekonomin på tolv månaders sikt är det lägsta på fyra år och är huvudorsaken till konfidensindikatorns jämförelsevis låga nivå.

Tabell 11 Konfidensindikator och ingående frågars bidrag

Bidrag till indikatorns avvikelse från 100

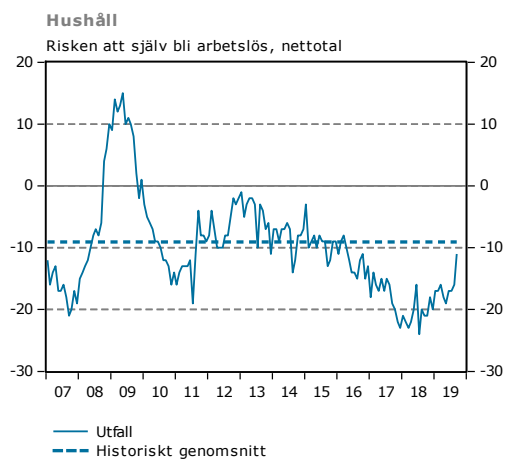
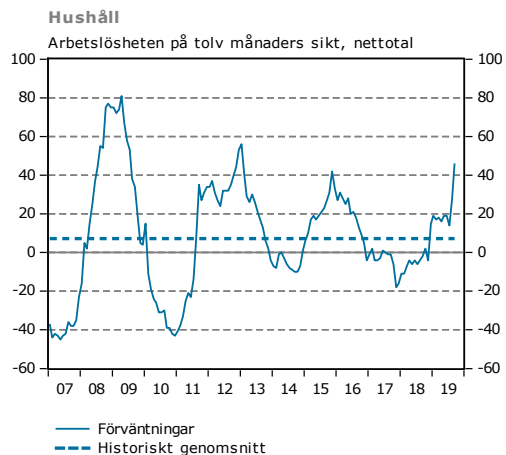
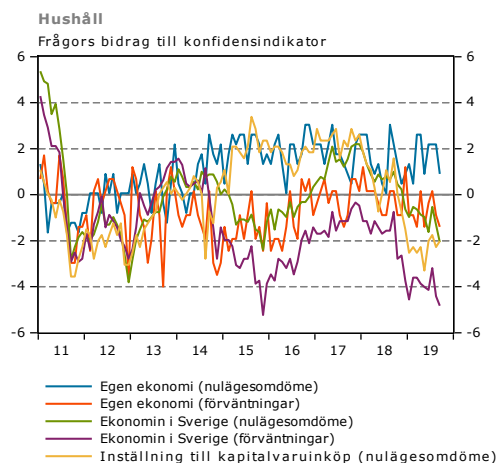
	jul 2019	aug 2019	sep 2019	Diff
Konfidensindikator	96,8	93,3	90,6	-2,7
Egen ekonomi nu	2,2	2,2	0,9	-1,3
Egen ekonomi om 12 mån.	0,2	-0,9	-1,4	-0,5
Svensk ekonomi nu	-0,5	-1,3	-2,1	-0,8
Svensk ekonomi om 12 mån.	-3,2	-4,4	-4,8	-0,4
Köp av kapitalvaror nu	-1,8	-2,3	-2,0	0,3

Anm. På grund av avrundning summerar bidragen inte alltid exakt till avvikelsen.

Makroindex, som sammanfattar hushållens syn på den svenska ekonomin, föll rejält för andra månaden i rad. Återigen var det förväntningarna på arbetslösheten i Sverige som bidrog mest på nedåtsidan, vilket ger en tydlig signal om att hushållens förväntningar på arbetslösheten har blivit mer pessimistiska. Den ökade pessimismen kan bero på att hushållen har påverkats av den senaste tidens rapportering i media, där det råder samstämmighet bland experter om att arbetslösheten i Sverige förväntas stiga. Hushållen har således en pessimistisk syn på utvecklingen på arbetsmarknaden generellt, samtidigt som man inte är särskilt orolig för egen del. Liksom tidigare fortsätter hushållen att svara att risken för att själv bli arbetslös istället har minskat, om än i något mindre utsträckning än tidigare.

Hushållens syn på den egna ekonomin nu jämfört med för tolv månader sedan blev något mindre positiv. Detsamma gäller förväntningarna på den egna ekonomin det kommande året och båda frågorna ligger nära sina historiska genomsnitt. Andelen hushåll som uppger att de sparar i nuläget är större än normalt liksom andelen som förväntar sig att kunna spara något de kommande tolv månaderna.

Pris- och ränteförväntningar: Hushållens inflationsförväntningar på tolv månaders sikt steg från 3,3 procent i augusti till 3,5 procent i september. Samtidigt har förväntningarna på den rörliga bostadsräntan justerats upp på samtliga tidshorisonter. Framför allt steg ränteförväntningarna på två och fem års sikt.

Tabell 12 Hushållsfrågor

Säsongsrensade netttotal

	Medel	jul 2019	aug 2019	sep 2019	Läget
Utveckling de senaste tolv månaderna					
Egen ekonomi (bättre - sämre)	9	14	14	11	+
Svensk ekonomi (bättre - sämre)	-8	-13	-20	-27	-
Risken att bli arbetslös (ökat - minskat)	-9	-17	-16	-11	-
Nulägesomdömen					
Kapitalvaruinköp (rätt - fel tidpunkt)	11	4	2	3	-
Att spara (fördelaktigt - ofördelaktigt)	18	13	11	10	-
Ekonomisk situation (sparar - skuldsätter sig)	56	70	66	66	+
Förväntningar på tolv månaders sikt					
Egen ekonomi (bättre - sämre)	19	19	17	16	-
Svensk ekonomi (bättre - sämre)	4	-19	-28	-31	--
Arbetslösheten (öka - minska)	7	14	28	46	--
Egna inköp av kapitalvaror (mer - mindre)	-5	-6	-7	-8	-
Eget sparande (troligt - inte troligt)	47	57	58	56	+

Tabell 13 Inflation och boräntor

Medelvärden i procent exklusive extremvärden

	jun 2019	jul 2019	aug 2019	sep 2019
Uppfattad inflation nu	4,0	3,9	3,7	3,7
Förväntad inflation om 12 mån	3,4	3,3	3,3	3,5
Förväntad rörlig bostadsränta om 1 år	2,52	2,43	2,40	2,42
Förväntad rörlig bostadsränta om 2 år	2,96	2,71	2,63	2,79
Förväntad rörlig bostadsränta om 5 år	3,57	3,37	3,30	3,46

Anmärkning. För en beskrivning av hur KI fastställer vilka observationer som ska uteslutas, se sidan 14 i Metodbok för Konjunkturbarometern på www.konj.se

I statistikdatabasen på www.konj.se finns hushållsstatistiken uppdelad på kön, ålder och region.